

was daar achteraf niet voldaan over. 'Veel geschreeuw maar weinig wol', zei hij.

De beeldende kunst had destijds een bar bestaan in Rotterdam en omstreken. Van Heusden heeft me verteld dat een collega in de kersttijd zijn prenten te koop aanbood op een strijkplank, op het bordes van het stadhuis. Wat hij zelf destijds maakte noemde hij later, na de tweede wereldoorlog, maar 'vingeroefeningen'. Daar waren minutieuze weergaven bij van onkruidveldjes en van stillevens met voorwerpen die men naar wens een symbolische betekenis kan geven. Naar hij zelf verklaarde, bedreef hij dit 'magisch realisme' vooral om bezig te blijven tot hij iets zou vinden, dat hem helemaal eigen zou zijn.

Hij vond het in de etsplaat. Er is in zijn oeuvre een ets uit 1928 die al helemaal past bij zijn beste bladen uit later jaren, maar destijds wist hij er zelf nog niet goed raad mee. Voor zijn fijnschilderkunst kon men toen direct waardering hebben, maar zijn vrijere verbeeldingen wekten wantrouwen. Al in 1926 had zijn leermeester Moulijn geschreven: 'door het zich verlustigen in een mooie toon, een soepel getrokken lijn, krijgt zijn werk soms iets fragmentarisch'. Hij vond dat de jonge graficus daar voor moest waken, maar Van Heusden kon het niet laten, te dromen. In de kleine woning achter de winkel heeft hij levenslang voortgesponnen aan een mooie droom. En in het laatst van de jaren vijftig kon hij met de resultaten opeens als helemaal bijdetijds gelden. Dat was toen een 'informeel' genoemde kunst internationaal de boventoon voerde en veel gesproken werd over het 'tachisme', een vlekkenkunst.

Met een kloosterlijke toewijding heeft Van Heusden zich verdiept in de mogelijkheden van de ets. Hij werd een meester in het manipuleren met snelle en met langzamer werkende zuren. Die liet hij de gepolijste etsplaat aantasten, precies op de plekken en in de mate die hij beoogde. De bijtende vochten leggen de structuur van de plaat hier meer en daar minder bloot. Bovendien gebruikte Van Heusden allerlei middelen om structuren te veroorzaken die aan zo'n plaat niet eigen zijn. Hij maakte grillige tonen met aquatint en drukte vóór het etsen textielstructuren in de zachte etsgrond.

De afdruk van zo'n plaat, die het uitgangspunt voor een prent was, maakte op het papier een wereld van vlekken zichtbaar; van diepe donkerten, grijze sluiers en witte ruimten. Daarin deed zich aan Van Heusden het beeld voor dat om nog maar enkele lijnen vroeg. Het resultaat is, zoals het in de catalogus van de Haagse museumtentoonstelling wordt genoemd, 'een wonderlijk mengsel van toe-